

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת מוקדם פר' שמיני

ירושלים: 6:34 מוקדם: 6:24

בני ברק: 6:49 מוקדם: 6:39

מודיעין עילית: 6:44 מוקדם: 6:34

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

לוו עלי ואני פורע.. בגדרי הוצאות שבת כמה ומתי?
מאמר מהרב אריה ליבוביץ מנהל גמ"ח יד שמשון

בכלל 'קדשו קדושת היום', ולא זו בלבד אלא הוא גם בדרגת 'האמינו
בי', ורק בצירוף ב' תנאים אלו יזכה לברכה של 'ואני פורע'.

מלשון המאירי משמע, שההבטחה של לוו עלי ואני פורע
נאמרה רק ביחס להוצאות ה'קידוש', ולא על כל שאר ההוצאות
שמוציא עבור מעדני השבת, וז"ל: "אבל בקידוש היום, אפילו
מי שאין ידו משגת ישתדל כפי יכולתו, אמר הקב"ה בני לוו
עלי ואני פורע". והקשו תוס' (שם, ד"ה לוו עלי), לפי המבואר בגמ'
שמותר לאדם ללוות להוצאת שבת ולסמוך על הנס וההבטחה
של 'ואני פורע', א"כ מדוע ציווה ר' עקיבא את בנו ר' יהושע (פסחים
קיב). "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות"? כלומר, שאם לא
יהיה לך ממון לענג את השבת, טוב יותר שתעשה שבתך חול - תאכל
כשאר ימות החול, מאשר לבקש צדקה ולהזדקק לבריות. מדוע ציווה
כן, והלא יוכל ללוות ממון ולסמוך על ההבטחה של 'ואני פורע'.
תירצו תוס', וז"ל: "הני מילי כשאין לו לפרוע". פירוש דבריהם:
מה שאמר ר"ע עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות, מדובר
באדם עני ואביון, חסר כל, שאין לו אף משכון שיוכל ליתן
למלווה באמצעותו יוכל לפרוע את ההלוואה באם לא יהיה לו
ממון אחר להשיב את החוב, עליו נאמר עשה שבתך חול ואל
תצטרך לבריות. כלומר, טוב יותר שתאכל כשאר ימות החול
מאשר תזדקק לבריות [שהרי ללוות בלי שיועד מהיכן יהיה לו
לפרוע החוב, וכגון במקום דאין לו משכון - ודאי שאסור]. ומה
שאמרו 'לוו עלי ואני פורע', שמבואר שיכול אדם ללוות לצורך
השבת והקב"ה יפרע את ההלוואה, זה רק במי שיש לו משכון
ליתן למלווה, כך שבכל מקרה יש לו מהיכן לפרוע את החוב [אף
שאינו רוצה למכור את המשכון], אדם זה יוכל ללוות, ויבטח
בהקב"ה שיעזרוהו שיוכל לפרוע החוב מממון שיזדמן לו, ולא
יצטרך למכור את המשכון. כך היא גירסת המהרש"ל בדברי התוס',
וכן בהגהות אשר"י, וז"ל: "וי"ל דהתם איירי שאין לו לפרוע אא"כ
יטול מן הצדקה, אבל הכא מיירי שיש לו משכונות כדי לפרוע
ואין לו מעות, לכך קאמר לוו עלי ואני פורע, "עכ"ל.

הגר"א הגיה את לשון התוס', וגרס: "היינו כשאין לו ממי ללוות".
פירוש דבריו: מה שאמר ר"ע עשה שבתך חול ואל תצטרך
לבריות, זה דווקא במי שאין לו ממי ללוות, וכגון שאין לו
משכון ליתן למלווה ובלא משכון אין מי שמלווה לו, ובאופן זה
טוב יותר שיעשה שבתו חול ולא יזדקק לבריות. אבל מה שאמרו
במסכת ביצה 'לוו עלי ואני פורע', שם מדובר באדם שיש לו
משכון ליתן למלווה, ומכיוון שכך ודאי יימצאו אנשים שיסכימו
להלוותו, באופן זה עדיף שילווה ממון ויענג את השבת, ואל לו
לדאוג כי ודאי יעזרוהו הקב"ה לשלם חובותיו. מבואר בשיטת
הגר"א, שמה שצריך משכון, אינו כבטוחה לפרעון ההלוואה,
אלא כאמצעי להשיג את ההלוואה. ומשמע מדבריו, שעד כמה
שהאדם נאמן על סובביו ויש שמוכנים להלוותו אף ללא משכון,
יכול הוא ללוות לשלם את הוצאות השבת, זאת על אף שבשעה

יהודים מאמינים אנו, בכלל אמונתנו, שהוצאות השבת אינן מן
המניין. כל סכום שנוציא עבור שבת המלכה לא יגרע מפרנסתנו,
והוא יחזור לנו במלואו מאת הבורא יתב'. כך שגם מי שאין
פרנסתו מצויה לו ברווח, יוציא את מעותיו ללא פחד ודאגה,
ויענג את השבת בברבורים ושאר מיני מטעמים. וכך מספרת הגמ'
(שבת קיט). על הנהגתו המופלאה של יוסף מוקיר שבת, שהיה רגיל
להוציא מעותיו עבור מעדני השבת, והשבת פרעה לו בכפל כפליים
כשמצא את המרגלית בבטן הדג. עוד מספרת הגמ' (שם) על רבי חייא
בר אבא שנתארח אצל עשיר מופלג בלודקיא, וכששאלו ר' חייא "בני
כמה זכית לכך?" השיב העשיר: "קצב הייתי, ומכל בהמה שהיתה נאה
אמרתיו זו תהא לשבת".

סיפורים כגון אלו אנו שומעים אף על הצדיקים שבדורנו, בהם הגאון
רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שהיה חוזר מדי יום ששי מחנויות המזון
עמוס שקיות מכל המטעמים והממתקים והכל בשפע רב, וכשרעייתו
היתה מוחה בו על שהפריז בהוצאה, היה משיב לה בפשטות: "חילקו
בחינם - שלא אביא"? אך עדיין עלינו לברר את ההגבלות והסייגים
שנאמרו בש"ס ובפוסקים גם ביחס לסוגיא זו. הנה, אמרו בגמ'
(ביצה טז): "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי חוזאה, כל מזונותיו
של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת
שבתות והוצאת יו"ט והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת
פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו". מבואר לכאורה, שאין כל
הגבלה ביחס לסכום ההוצאה, וככל שיוסיף בהוצאה יוסיפו לו,
וככל שיפחות בהוצאה יפחתו לו. אבל כבר פסק הרמב"ם בהלכות
שבת (פ"ל ה"ז), וז"ל: "איהו עונג? זהו שאמרו חכמים שצריך לתקן
תבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם לשבת, הכל לפי ממונו של
אדם. וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים רבים וטובים,
הרי זה משובח". וכעין זה פסק השו"ע (סי' ר"נ ס"ב), וז"ל: "רובה
בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו". הרי שגם ביחס להוצאת שבת
ויו"ט הגבילו הפוסקים את סכום ההוצאה 'לפי ממונו של האדם' או
'לפי יכולתו', ולא כסעודת שלמה בשעתו.

עד עתה דיברנו במי 'שיש לו'. כלומר, יש לו ממון שיוכל להוציא
עבור השבת, הוא אינו זקוק ללוות מאחרים לשם כך, רק שמסתפק
כמה להוציא. עתה נבאר דינו של מי 'שאינו לו'. אדם עני שאין לו
ממון להוצאת שבת, האם עליו אף ללוות מאחרים בכדי שיוכל
לענג את השבת אם לאו? תנינא בגמ' (ביצה טו): "מאי כי חדות
ה' היא מעוזכם? אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בר' שמעון, אמר
להם הקב"ה לישראל: בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו
בי ואני פורע". מבואר בדברי הגמ', שאדם יכול אף ללוות לצורך
השבת, ואל לו לדאוג מהיכן יוכל לפרוע חובותיו שהרי הובטחנו
'ואני פורע'. אמנם, אם נתבונן בדברי הגמ' נראה, שאין הכל יכולים
לסמוך על הבטחה זו, שהרי לא אמר הקב"ה רק 'לוו עלי ואני פורע',
אלא 'לוו עלי, וקדשו קדושת היום, והאמינו בי, ואני פורע'. והיינו,
שההבטחה של 'ואני פורע' ניתנה רק למי שנוסף ל'לוו עלי' הרי הוא

שנוטל ההלוואה אין לו מהיכן לפרוע, אלא שסומך על ההבטחה של 'ואני פורע'. השפת אמת הקשה על גירסת הגר"א. דנמצא לפי גירסתו, שסוגיין איירי באדם שאם יפנה לבקש את עזרת הבריות, יהיו אנשים שיתנו לו את הוצאות השבת במתנה, ואעפ"כ אם יבקש מהם הלוואה לא יתנו לו כל עוד אינו ממציא להם משכון, ועל כה"ג אמרו 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'. וזהו תימה, מדוע אותם אנשים שמוכנים ליתן סכום כסף זה במתנה לא יסכימו להלוות לו בלא שימציא להם משכון. לכך חולק השפת אמת על גירסת הגר"א, ונוקט בגירסת המהרש"ל שלאדם אסור ללוות אם אין לו מהיכן לפרוע. ומוסיף לבאר, שאף שהובטחנו בענין הוצאת השבת 'ואני פורע', וא"כ יש לו לכאורה מהיכן לפרוע. זה אינו, שרק בענייני עצמו יוכל אדם להוציא ממנו ולבטוח בהקב"ה שיחזיר לו בכפל כפליים, אבל אינו יכול לעשות כן ביחס לממון חבריו. הטור (סי' רמב) מספר ששאל את אביו הרא"ש: "כמוני היום, שיש לי מעט משלי ואינו מספיק לי, וצריך אני לאחרים, אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו. ולא השיבני דבר ברור". מבאר הפרישה את ספיקו של הטור, שכיוון שכבר נצרך הוא לבריות, ומקבל מהם את כל צרכיו ההכרחיים של ימות החול, כעת נסתפק האם מה שצריך להוסיף הוצאות 'עונג שבת', האם זה בכלל שאר הדברים ההכרחיים שעליו ליטול אותם מן הצדקה, או שמא תוספת זו אינה נחשבת הכרח, ועדיף שיעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות.

הב"ח מבאר את ספיקו של הטור באופן אחר. שהסתפק, אם מותר לו ללוות לצורך הוצאת השבת גם בלי שיש לו משכון. שאילו היה לו משכון פשיטא שהיה צריך ללוות לקיים מצות עונג שבת, וכל מה שנסתפק כיוון שאין לו משכון, ואעפ"כ היו אנשים שהיו מוכנים להלוותו אף ללא משכון, אם מותר לו ללוות בלא משכון ולסמוך על ההבטחה של 'ואני פורע'. או שיש לו לחשוש שמא לא יוכל לפרוע ויהיה בכלל לווה רשע ולא ישלם. וגם אם ימחלו לו על החוב נמצא שהתפרנס מן הצדקה. ונראה דמחלוקת הפרישה והב"ח בביאור ספיקו של הטור, תלויה במחלוקת הגירסאות שבין המהרש"ל והגר"א בתירוצם של התוס'. דהפרישה גרס כמהרש"ל, והיה פשיטא ליה שאין לו ללוות במקום שאין לו משכון, ולכך ביאר שהספק היה אם 'עונג שבת' הוא חלק מההכרח ויטול מן הצדקה, אם לאו. אבל הב"ח גרס כגר"א, שלפי ביאורו 'לוי עלי' נאמר לכל מי שיש לו ממי ללוות אף ללא משכון, ולכך ביאר את ספיקו של הטור אם מותר לו ללוות ולסמוך על הנס, או שיש לחשוש מלהיות לווה רשע ולא לשלם.

הטור הכריע את ספקו לחומרא. ולכך פסק, שאדם שאין לו להוצאות שבת, לא ילווה אם אין לו משכון, ואף לא יטול מן הצדקה, אלא יצמצם את הוצאותיו בשאר ימות החול, ובסכום זה שהרוויח מכך שהמעט בהוצאות ימות החול יוציא הוצאות השבת, וז"ל: "על כן צריך כל אדם לצמצם בשאר ימים כדי לכבד השבת. ואל יאמר היאך אחסר פרנסתי, כי אדרבה אם יוסיף יוסיפו לו". כתב הדרישה: "עוד שמעתי מפרשים, לוי עלי ממונכם ואל תדאגו, כי עלי לשלם לכם". ונראה ביאור דבריו: לוי עלי מימות החול, והיינו אל תוציאו בימות החול כל צרכיכם, אלא תלוו לי ממונכם לצורך הוצאות שבת [כהכרעת הטור], ואז יקויים בכם ההבטחה של 'ואני פורע', שיהיה לכם בשפע גם לימות החול וגם לשבתות. פסק השו"ע (סי' רמב): "אפילו מי שצריך לאחרים, אם יש לו מעט משלו

צריך לזרז עצמו לכבד את השבת. ולא אמרו עשה שבתך חול ולא תצטרך לבריות אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר. על כן צריך לצמצם בשאר ימים כדי לכבד השבת." מבאר המוש"ב (סק"ג) שמה שפסק השו"ע שמי שהשעה דחוקה לו ביותר שיעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות, מדובר דווקא במי "שאין לו משכונות ללוות עליהם, ובלא משכון אין יכול להשיג. דאל"כ צריך ללוות כדי שלא לבטל מצות עונג שבת, וכמו שאחז"ל שאומר הקב"ה בני לוי עלי ואני פורע". הרי שנקט המוש"ב להלכה כשיטת הגר"א, ודלא כמהרש"ל. וכן פירש להדיא בשער הציון (סק"ב) הטעם שנקט כן להלכה, שכן משמע בגר"א ובב"ח "דאם יכול להשיג ממי ללוות, צריך ללוות ויבטח בה' שהוא יעזרנו לשלם לו". ומוסיף השער הציון: "ובעטרת זקנים משמע דלא ילווה אלא א"כ הוא משער שיהיה לו במה לפרוע. ונראה דהכל לפי הענין". ויש להעיר על דברי השער הציון, וכי רק בעל העטרת זקנים פליג על הגר"א, והלא לפי מה שביארנו זוהי שיטת המהרש"ל, הגהות אשר"י, הפרישה, השפת אמת ועוד מפרשים רבים. עוד יש לבאר מהו שפסק 'והכל לפי הענין'. באיזה ענין תלוי הדבר. בפסקי תשובות הביא בשם ספר עיונים בהלכה, בשם החפץ חיים זצ"ל, שהכל תלוי במידת הבטחון של האדם, וכמו שאמרו בגמ': 'האמינו בי'. ומוסיף שיכול האדם לבחון את עצמו אם הוא בדרגה של האמונה הזאת, בכך ידמה בעצמו שאדם אחר, עני, שאין לו מהיכן לפרוע מבקש ממנו שיתן לו הלוואה לצורך הוצאות שבת, ומבטיחו אותו עני שיפרע את חובו בסומכו על ההבטחה של 'ואני פורע'. אם היה חושש מלהלוותו, אפשר ואין הוא מאמין בלב שלם להבטחה זו, וא"כ אף הוא עצמו לא ילווה לצרכי עצמו משום הבטחה זו. אך אם מוכן הוא להלוות לאותו עני רק על בסיס אותה הבטחה, אות הוא שמאמין בכל לב להבטחה זו, ולאדם זה אכן יהיה מותר ללוות לצרכי הוצאות השבת אף שבלי ההבטחה של 'ואני פורע' אין לו מהיכן לפרוע. מוסיף הפסקי תשובות (בהגהה), שלפי הנ"ל יובן אמאי הרא"ש לא השיב להטור דבר ברור, והלא כל פסיקותיו של הרא"ש בכל ענין ודבר היו ברורים וחדים, ומה מיוחד בשאלה זו שהרא"ש לא השיב עליה תשובה ברורה. אלא ודאי, שגם כאן הפסיקה היא מאוד ברורה, וזוהי גופא ההוראה, שהדבר אינו ברור, כי הכל תלוי לפי האדם ורמת הבטחון שלו בהקב"ה.

יעויין בספר חוט שני למרן הגר"נ קרליץ שליט"א שביאר שצריך לבחון את רמת בטחונו בה' בכל ענייניו, ולא רק בדבר זה. וכן בהלכות שבת בשבת להגר"מ קארפ. עוד כתב שם, שאפשר שלא נחלקו הגר"א והמהרש"ל, דשניהם מודים שמי שבטחונו חזק בהקב"ה יוכל ללוות אף שאין לו מהיכן לפרוע, ומי שאין בטחונו חזק אסור לו ללוות אם אין לו מהיכן לפרוע. והוסיף, דגם מי שבטחונו חזק בהקב"ה, יכול הוא ללוות, ובתנאי שהודיע למלווה שאין לו מהיכן לפרוע ורק סומך הוא על ההבטחה של 'ואני פורע'.

כתב בספר הנהגות צדיקים מרבי שמואל תפילנסקי זצ"ל, שאם לווה אדם לצורך שבת, עליו להקפיד שהמעות הראשונות שיוזמנו לו יפרע בזה ההלוואה. שעלול להיות שכסף זה שהוזדמן לו, הוא זה שניתן לו עבור הבטחת 'ואני פורע', ואם ישתמש בזה לצרכים אחרים נמצא עומד בחובו.

לתרומות לעלון אפשר גם ב"נדרים פלוס" ו"קהילות" קופת "אוסף גליונות" קופת "עלון תוספת שבת" או בטלפון 037630543 שלוחה 2040.

לפרטים והנצחות או לשליחת דרשות וכד' ניתן לפנות למייל a0732951324gail.coa לשמיעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת מוקדם פר' תזריע מצורע

ירושלים: 6:39 מוקדם: 6:29

בני ברק: 6:54 מוקדם: 6:44

מודיעין עילית: 6:49 מוקדם: 6:39

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

טעמים מתי זמן סעודת ראש חודש בשבת ר"ח ?

אחד ידע לדבר כל צורכו לפני רבש"ע בלשון אחת אלא בשיבוש (לשון הרמב"ם ריש ה' תפילה).

בכל החגים וכן בימים נוראים בברכה רביעית אנחנו מבקשים: "קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמחנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת". גם בשבתות אנחנו מבקשים בקשה זו בברכה הרביעית של תפילת העמידה. אי לזאת יש להתפלא על נוסח התפילה בראש-חודש שחל בשבת בתפילת אתה יצרת, שמשנים מנוסח התפילה של שבת רגילה ולא מזכירים כלל בענין קדשנו במצותיך וכו'. חפשי ומצאתי ברמב"ם בסדר התפילות שלו, והוא מזכיר תפילה זו, וכן מצאתי בסידורים של אחינו בני הספרדים. אחרי זה חפשי באחרונים ומצאתי בערוך השלחן סי' תכה סע' ב, שאמנם מתפלא על הנוסח שלנו, "ולא מצאתי מי שהעיר בזה", רצוי שגדולי ישראל שליט"א יתנו את דעתם בזה עכ"ל.

באשי ישראל פרק ל"ט הערה קס"ג כתב שאלה זו בשם הערוך השולחן הנ"ל שכתב שאכן מטעם זה נהג לאומרה, משום שכנראה הושמט מהדפוס, וכן נהג האבודרהם להוסיפה, ושאלה נוספת התשב"ץ תמה למה לא חותמים במעין הפתיחה של שבת, וכתב שמה שאומר "וחוקי" ראשי חדשים להם קבעת, זה הולך גם על שבת, ששבת נקרא "חק" שנאמר "שם שם לו חק ומשפט" ושבת נצטוו במרה, עכ"ל. ובקובץ "מבקשי תורה" (ט"ז - י"ז) תירץ בשם מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א דכיון שמחילת חטא וסליחת עוון הוא כנגד "קדשנו במצוותיך" שעיי"ז שנמחלים העוונות ממילא מתקדשים החטאים, וזה בכלל " וטהר ליבינו לעבדך באמת. ע"ש.

סגולה נפלאה להצלחה !!!

היטב בשם הלבוש: "ואני שמעתי שאדרבה טוב שיקדשו אותה כדי שתבוא מצוה זו ותוסיף על זכויותינו. כתב אור חדש: מעשה באחד שפגעו בו אנסים בלילה ורצו להורגו וביקש שיניחו לו לעשות מצוה אחת קודם מותו, והלבנה היתה בחידושה, וקידשה בכוונה גדולה, ונעשה לו נס כשדילג ג' פעמים כמנהג, ונשאו הרוח וניצל מהם. גם שמעתי שמי שיקדש הלבנה מיום שקידשה שוב לא ידאג שימות באותו החודש מאותו יום ואילך ע"כ.

סיפורים נפלאים לחיזוק שמירת השבת

לגמגם: "יסלח לי הרבי כי בשדה אי אפשר לשבות לגמרי מכל העבודה במשך יום שלם".

כששמע הצדיק כי מודה הינו שעושה הוא את שבתו חול התחיל להוכיח אותו ולדבר על לבו דברי מוסר שישפר את דרכיו וינוח

ידוע שהיה מי שאמר עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים.. שיש בשו"ע שני סעיפים שהם סימן שלם בשו"ע! ואנשים לא יודעים זאת ... הסימן על סעודת ר"ח, והסימן על סעודת מלוה מלכה בסי' ש' שכתב השו"ע לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת כדי ללות את השבת אפילו אינו צריך אלא לכזית" עכ"ל, ועיינו שם בדברים הנפלאים במשנה ברורה שם.

השו"ע בסימן תי"ט כותב: "מצוה להרבות

בסעודת ראש חודש"

ובמשנה ברורה בס"ק ב' כתב וז"ל: כתבו האחרונים דהמזדקקים נוהגים כשחל ראש חודש בחול עושים מאכל אחד יותר מבכל הימים לכבוד ראש חודש, וכשחל בשבת עושים מאכל אחד יותר ממה שנוהגים בכל השבתות כדי שיהיה ניכר כבוד של ראש חודש.

ובשער הציון כתב שם באות ד' בשם המגן אברהם שכשחל ר"ח בשבת להמשיך סעודה שלישית עד הלילה ובוזה יהיה ניכר שהוא לכבוד ר"ח, והשעה צ"ל לא מסכים לזה שבלאו הכי נוהגים בכל שבת להמשיך כן.

ובאות ה' כתב השער הציון "והנה לפי דעת הירושלמי שהובא במגן אברהם אף אם לא עשה מאכל יתר בשבת יכול לקיים זה במוצאי שבת שירבה בסעודת מלוה מלכה לכבוד ר"ח העבר" עכ"ל.

הערת הגה"ג רבי יהושע נויבירט זצוק"ל

בנוסח הברכה הרביעית בשבת ר"ח

נוסח התפילות חז"ל תיקנו, עזרא ובית-דינו, והיינו משום שלא כל

הבאר היטב באות ב' כותב: כתב המגיד כשמקדשין הלבנה במוצאי שבת תהיה הצלחה וכשמתכסה ולא תוכל לברך אותו החודש לא יהי מוצלח דוק ותשכח!! עכ"ל.

אבל יש משהו מעניין על קידוש לבנה המופיע דווקא במקום אחר בהלכות עשרת ימי תשובה !! בסימן תר"ב לגבי המחלוקת מתי לעשות קידוש לבנה קודם יו"כ או לאחריו, כותב שם הבאר

אל חדרו של הרב הקדוש רבי שלום מבעלזא זצ"ל נכנס כפרי אחד ושטח לפניו תחינתו שיתפלל למענו. "מה מעשיך?" שאל אותו הרבי. "עובד אדמה הנני" השיב הכפרי. "האם שובת הנך מכל מלאכה ביום השבת?" המשיך הרבי לשאול. התחיל הכפרי

ביום השבת, גם נתן לו עצות כיצד יבצע זאת הלכה למעשה שלא יינזקו יבוליו בשדה. סוף סוף לאחר שעה ארוכה של דברי שכנוע נאות הכפרי להבטיח כי ישמע בקול הרבי אך בקשה אחת לו, שיואל הצדיק לחכות עד אחרי עונת הקציר והאיסוף שהם ימי העבודה ה"בוערת" בשדה ואחר כך יתחיל לשמור את השבת כהלכתה. חיוך עלה על שפתיו של הרבי והוא אמר לכפרי: שמע נא את הסיפור אשר אספר לך:

בימי קדם נהוג היה כי לכל פריץ מאדוני הכפרים היה יהודי שניהל את בית המזיגה והוא היה תלוי בחסדי אדוניו הפריץ כעבד נרצע. פעם אחת עשה אחד הפריצים משתה גדול לכל חבריו ובו נטלו חלק כל בעלי האחוזה הגדולים מאותו הגליל. כטוב לב הפריצים ביין החלו להתפאר איש איש ביהודי "שלו" וכל אחד מנה את מעלותיו של המוזג אשר בכפרו. כששמע הפריץ בעל המשתה את דבריהם התנצח עמם והתפאר כי היהודי אשר בכפרו עולה על כל האחרים אשר בכפרי חבריו כי עבד נאמן כמוהו לא נמצא בכל הארץ ומסור הוא בכל לבו ונפשו לאדוניו הפריץ. "אם אמנם כדברך כן הוא" נענו הפריצים האחרים ואמרו הבה נעמיד אותו בניסיון וניווכח אם צדקת או לא". "ומהו הניסיון אשר נטיל עליו?" שאל הפריץ. "אתה תצווה עליו להמיר את דתו ואם ישמע בקולך אז נדע כי באמת לא נמצא עבד נאמן כמוהו".

מיד צווה הפריץ לקרוא אליו את המוזג היהודי. כששמע הלה כי הפריץ מזמינו אליו לבש את בגדי השבת שלו ובפיק ברכיים התייצב לפני אדוניו המוקף בחבר מרעיו. "מושקה" פנה אליו הפריץ בחביבות יתרה שלא כהרגלו "דורש אני ממך שתמיר את דתך". "מה זאת תבקש ממני אדוני הפריץ?" גמגם היהודי בפחד. "אחת גזרתי ולא אשנה" הרעים עליו הפריץ בקולו "ואם לא תשמע לדברי דע לך כי מרה תהיה אחריתך". הכפרי המסכן הרהר רגע ולבסוף אמר: "תן נא לי אדוני רשות ללכת ולהימלך באשתי". נאות הפריץ לבקשתו והיהודי מיהר לביתו לספר לאשתו על הפקודה שקיבל. האישה שהייתה קלת דעת נבהלה לשמע איומי הפריץ ואמרה לו: "אל תמרה את פי אדונך אלא לך ועשה כדבריו".

שב האיש ומסר לפריץ את תשובת אשתו והלה שמח מאוד על שהוכיח את נצחונו לידידו ובשביעות רצון אמר: "טוב איפוא מהיום והלאה יהיה שמך איוון ואף את שם אשתך תחליף ועתה לך לשלום". עברו חדשים אחדים ושוב הופיע שליח מאת האדון לקרוא אליו את "איוון". כשהלה בא אל הארמון אמר לו הפריץ: "מעתה תוכל לשוב לאמונתך הראשונה ושמך יהיה מושקה כמקודם". "גם הפעם לא אעשה מאומה ללא עצת אשתי" ענה הכפרי. הוא שב לביתו לשאול את פי אשתו לדעתה אך האישה החמיצה פניה ואמרה: "אמנם טוב ונעים יהיה לחזור לאמונתנו הישנה אך עתה הולכים וקרבים ימי הפסח והעבודה בביעור חמץ תהיה רבה מאוד. גם נותרה לנו עדין כמות גדולה של בשר חזיר וחבל מאוד יהיה לזרוק לכן שוב לאדונך ובקש ממנו

לפרטים והנצחות או לשליחת דרשות וכד' ניתן לפנות למייל a0732951324gail.coa
לשמיעת שיחות חיזוק בנושא שבת בטל: 073-2951324

שיואל להמתין עד אחרי הפסח ואז נעשה כרצונו ונהיה יהודים כמקודם..."

כשסיים הצדיק מבעלזא את סיפורו נשא עיניו אל הכפרי העומד מולו וראה כי הלה הבין היטב את הרמז ואת הנמשל. "רבי" אמר "שוב לא אוסיף לדבר דברי הבל כאלו והנני מקבל עלי להתחיל מיד בשמירת השבת כהלכתה".

"וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה" (לה, ב)
הם נהגו לבלות בתאטראות מן הטובים בעולם, הם גדלו על ברכיה של התרבות הנאורה בעולם, הם תרמו אדירה לעולם הרפואה והמוסיקה, הם ידעו היטב התעללות מהי. הם היו גרמנים! הם גילו בין כליה של עובדת כפיה תפוח אדמה שניסתה להגניב אל בנה הרעב, הם ביימו מחזה כמיטב המסורת הגרמנית והעמידה ל"משפט" פומבי. הם הושיבו שלושה "שופטים" - יהודים. מינו לנאשמת "קטגור" ו"סניגור" - יהודים. ומכיון שמסודרים מאוד הם הגרמנים הם אף דאגו ל"קצרן" - יהודי - שישב ויכתוב את פרוטוקול המשפט. לשופטים נאמר כי לפי כללי המחזה שהמוח גרמני יכול להמציא, רצוי מאוד כי העונש שיושת על הנאשמת לא יפחות מ- 50 מלקות. השופטים היהודים שנאלצו לשחק לפי הכללים "הסבירו" לנאשמת כי למרות עונש המוות שיוטל עליה, אם תשתטח אפיים ארצה, תתייפח ותתחנן על נפשה, יופחת עונשה ל- 25 מלקות ואולי יתמזל מזלה ותיוותר בחיים.

המשפט נפתח, הקטגור היהודי היפך בחובתה של אחותו היהודייה וטען כי יש להעניש את הנאשמת במלא חומרת הדין וזאת למען יראו וייראו ולא יזידון עוד. הסניגור לעומתו בקש רחמים על בת עמו ודיבר על ליבם של אחיו הדיינים למען יתחשבו בעובדה כי לנאשמת ילד רך בשנים הזקוק לה. השופטים גזרו על הנאשמת כמתוכנן עונש של - 50 מלקות. הכל פעל לפי ה"תסריט" הנאצי. עכשיו ימתינו השופטים למשחקה של הנאשמת שתכרע על ברכיה ותמלא את חלקה בהצגת העוועים. כאן קלקלה הנאשמת את "ההצגה" ושינתה מן התסריט. במקום להתחנן על נפשה ולקנות את חייה סברה את פיה ו...שתקה. דממת מות השתררה בכיכר המחנה. את מוכרחה לבכות, לחש לעברה בתחינה אחד ה"שופטים", הגרמנים לא מרשים לשנות מן הנוהל, הם לא אוהבים קלקולים, תבכי מהר! אך היא כאילו להכעיס מנענעת בראשה כאומרת יודעת אני וממשיכה בשלה... ושותקת. היא הוכתה 50 מלקות.

לפני שעלתה אל אביה בשמים פנתה אל בנה הקטון לאמר: בני, בטח אינך מבין מדוע שתקתי ולמה לא התחננתי על נפשי. לא בני, אל תדוני לכף חובה, לא גאוותי גרמה לשתיקתי, גם לא הפחד. האם הבחנת בעובדה כי הושיבו הצוררים "קצרן" יהודי שירשום את מילותי במהלך המשפט? האם יודע אתה בני כי שבת היום? האם מודע אתה לכך כי אסור לכתוב בשבת? אני אגרום ליהודי לחלל שבת? ועוד ברגעי האחרונים? שלום לך בני. השבת תשמור עליך!

לתרומות לעלון אפשר גם ב"נדרים פלוס" ו"קהילות" קופת "אוסף גליונות" קופת "עלון תוספת שבת" או בטלפון 037630543 שלוחה 2040 .

תוספת שבת

זמני הדלקת נרות שבת מוקדם אחרי מות קדושים

ירושלים: 6:44 מוקדם: 6:34

בני ברק: 6:59 מוקדם: 6:49

מודיעין עילית: 6:54 מוקדם: 6:44

מדברי רבותינו זצוק"ל ושיבדלחט"א במעלת תפילת מנחה בערש"ק וקדושת השבת

דברי חיזוק נפלאים בענין שמירת שבת כהלכתה והקדמת קבלת שבת
מרבן של ישראל רבינו מרן רה"י הגרי"ג אדלשטיין שליט"א

ומדרגה אחרת, כך גם שבת נותנת שלמות לאדם. ומאחר ששבת היא בת זוגם של כלל ישראל, ושבת היא מלכה, אם כן כלל ישראל הם המלך, אבל מי שאינו מחשיב את השבת ואינו מכבדה כמו מלכה, גם הוא אינו מלך, וזה תלוי בהנהגתו של כל אחד. אם הוא מכבד את השבת כראוי כמו מלכה, ומקבל את השבת בזמנה, גם הוא נחשב מלך, והמלכה היא בת זוגו.

ומסופר על הערוך השולחן, שהתארח פעם בשבת בעיר אחת, ועורר את הציבור לבוא לבית הכנסת בערב שבת בשעה מוקדמת, ולקבל שבת מוקדם, ואכן היו רבים שנשמעו לדבריו, ונתאספו בבית הכנסת לקבלת שבת בשעה מוקדמת. והיה שם רב אחד שלא ידע מזה, והגיע לבית הכנסת אחרי קבלת שבת, וחשש הערוך השולחן שמא הרגיש הרב פגיעה בכבודו, מכיוון שלא המתינו לו, ופנה אליו ואמר לו: הרי שבת זה אורח חשוב מאד שממתינים לבואו, שבת היא הכלה, בת זוגם של כלל ישראל, ולכן אי אפשר לדחות קבלת שבת בשביל כבודו של הרב. ואותו הרב היה בעל מדרגה, והתפעל מאד מהדברים, ואמר לבעלי הבתים שם שייקחו את הערוך השולחן לכהן כרב המקום.

קבלת שבת בציבור - ברב עם הדרת מלך

ובאמת יש רבים מהציבור שמקבלים שבת בזמן, ובאים לקבלת שבת בזמן, כראוי לכבודה של השבת. אבל אם מקבלים שבת ביחידות ולא בציבור, חסר בכבוד השבת, ואמנם עשרה הם כבר ציבור, ולהלכה אין הבדל בין עשרה לאלף בדברים שבקדושה, אבל כבר נאמר (משלי יד, כח) "ברב עם הדרת מלך", וככל שהציבור יותר גדול, יש יותר הדרת מלך. אם יש ציבור יותר גדול בקבלת שבת, זה יותר כבוד שמים, ומי ששותף לכבוד שמים זכותו גדולה מאד. לכן כדאי לכל אחד להיות שותף בזה, ולא לפרוש מהציבור העוסקים בכבוד שמים, וזה ענין גדול וזכות עצומה מאד! (סיון תשע"ו)

שיחה נוספת: בתפילה של שבת אנו אומרים "עם מקדשי שביעי כולם ישבעו ויתענגו מטובך", וההפלאה בהקדמה לכתובות העיר בזה, שמוזכר כאן "ישבעו" ואחר כך "יתענגו", משמע שיש תענוג גם לאחר ששבעים, והרי בדרך כלל המציאות היא שאדם שאוכל ושבע כבר אין לו תענוג, וכל התענוג הוא בזמן שרעב, אבל לאחר ששבע וסיים לאכול, נופלת עליו עייפות, ואינו נהנה לאכול עוד. וביאר ההפלאה, כי אמנם כן הדבר באכילה גשמית, שיש תענוג רק לפני השביעה ולא לאחריה, אבל כאן מזכירים "מטובך", והכוונה לתענוג רוחני של תורה, כמו שאמרו (אבות ו, ג) אין טוב אלא תורה, וגם בתורה שייך שביעה כמו שמצינו לשון הגמרא (ברכות יד, א) המשביע עצמו מדברי תורה, ובתורה התענוג נמשך גם לאחר השביעה, ואדרבה ככל שממשיכים ולומדים יותר ברציפות התענוג גדול יותר. כמו שידוע ממרן החזון איש זצ"ל שתיאר את גודל התענוג בלימוד ברציפות, שכל שעה נוספת ברציפות, התענוג עולה ועולה, ואין סוף לתענוגים

המשמר שבת כהלכתה זוכה להתענג על השם

יש פסוק בנביאים (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך עשות חפצין ביום קדשי וקראת לשבת עונג וגו', אז תתענג על השם וגו', היינו שאם אדם משמר את השבת כהלכתה, ונוהר כראוי בכבוד השבת, זוכה לשכר מיוחד להתענג על השם. ובמסילת ישרים פרק א' כתב כי "האדם לא נברא אלא להתענג על השם וליהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא, ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא". המקום שבו זוכים להתענג על השם הוא בעולם הבא ולא בעולם הזה, אבל שבת היא מעין העולם הבא (ברכות נז, ב), וזוכים על ידה להתענג על השם כאן בעולם הזה מעין עולם הבא! ואמנם אין זה התענוג של העולם הבא ממש, אבל זה תענוג מעין עולם הבא. לכן בשבת יש נשמה יתירה, וגם הפנים משתנות בשבת, כיון שהפנימיות משתנה, אמנם לא כל אחד זוכה לנשמה יתירה, ולא כל אדם פניו משתנות בשבת, רק מי שמחשיב את השבת ומכבדה כראוי (ועיין מכתב מאליהו ח"א עמ' 72).

קבלת שבת בזמנה - כבוד השבת

אבל יש כאלה שמזלזלים בכבוד שבת, ואינם מחשיבים את השבת כראוי, כגון בקבלת שבת, בדרך כלל בעלי בתים מתפללים מנחה קטנה, ובאים לבית הכנסת בערב שבת בשעה מוקדמת, וכולם יושבים במקומותיהם, ונמצאים באווירה של שבת, ומקבלים את השבת בניגון ובנעימה [גם הניגונים מעוררים קצת להרגיש את קדושת השבת], אבל בישיבות, שמתפללים מנחה כבר בצהרי היום, יש כאלה שאינם זריזים לקבל את השבת בזמנה, ודבר זה הוא זלזול בכבוד השבת. ואם היו יודעים את החשיבות של השבת, מה שאפשר ליכות בשבת, איזה עולם הבא ואיזה גן עדן, בודאי היו נוהרים יותר בכבוד השבת, להגיע בזמן לקבלת שבת, ולקבל את השבת בשמחה, כמו שמובא בגמרא (שבת קט, א) וכן נפסק בשולחן ערוך (או"ח סימן רס"ב) ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה דרבי חנינא מעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא רבי ינאי אומר בואי כלה בואי כלה.

וידוע שמרן הגרי"ז זצ"ל היה יושב בערב שבת מלובש ומוכן עם בגדי שבת לכבוד שבת, וממתין לביאת השבת בכבוד ראש, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות שבת (ל, ב) "מתעטף בציצית ויושב בכבוד ראש מייחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך, והכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך", ומקורו בדברי הגמרא הנ"ל. והנה אמרו חז"ל (בראשית רבה יא, ט) ששבת היא בת זוגם של כלל ישראל, והיינו כמו שבת-זוגו של אדם נותנת לו שלמות, כמאמרם (יבמות סב, ב) אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה בלא תורה, וכשנושא אשה הרי הוא מקבל שלמות